

Núm. 101 novembre 2009

SUMARI

- Debat sobre “Societat Catalana 2009”
- Seminari amb el professor F. Moulaert
- XIV Edició del Concurs de Joves Sociòlegs
- Francisco Ayala, desaparició d'un clàssic de la sociologia espanyola
- Article *L'herència de Claude Lévi-Strauss* pel Dr. Joan Bestard

Coordinació: Vanessa Maxé

Secretaria: Marcel·la Artis

Associació Catalana de Sociologia

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

M. Aurèlia Capmany, 14, 08001 Barcelona

Tels. 93 552 91 03

Fax: 93 270 11 80

Correu electrònic: acs@iec.cat

Web: <http://acs.iec.cat>

Debat sobre “Societat Catalana 2009”

El president de l'Institut d'Estudis Catalans, Salvador Giner, i el president de l'Associació Catalana de Sociologia, Josep Maria Rotger, es complauen a convidar-vos a la presentació de la publicació *Societat Catalana 2009*, coordinada per Marina Subirats.

L'acte consistirà en un debat amb els autors que han participat en l'obra *La societat catalana avui*. L'any que vam baixar dels núvols, i es farà el dimecres 9 de desembre de 2009, a les 18.30 hores, a la Sala Nicolau d'Olwer de l'Institut d'Estudis Catalans (carrer del Carme, 47, de Barcelona).

La *Societat Catalana*, anuari que l'Associació Catalana de Sociologia publica per tercer any consecutiu, analitza els fets més rellevants esdevinguts a Catalunya i l'impacte que han tingut sobre la societat catalana.

L'any 2008 va estar marcat pel debat amb el Govern Central sobre el finançament de Catalunya, per la incertesa sobre el dictamen del Tribunal Constitucional en relació a l'Estatut, pels debats més locals sobre l'ensenyament a partir de la proposta de llei de la Conselleria d'Educació, i pels canvis a les universitats a partir de les propostes de Bolonya. Fets, tots ells, que «van anar creant la impressió que alguna cosa passava dins la societat catalana, que alguns desajustos provocaven una certa ebullició,

per sota d'una aparent calma i satisfacció que cada vegada podia semblar més una façana».

L'any 2008 també va marcar el principi d'una desacceleració econòmica mundial. «La societat catalana va haver de començar a baixar del núvol i a saber que no estava a recer dels desastres col•lectius, i que aquella mica de benestar tan costosament aconseguit podia esvair-se».

Està preparada, la societat catalana, per suportar la crisi i transformar-la en una oportunitat per a nous aprenentatges? Quin va ser el pes de les causes externes, i quin el de les internes, en la crisi que va esclatar a la tardor? Quines poden ser les conseqüències més o menys evidents d'aquesta crisi en la societat catalana?

Cal confirmar l'assistència trucant a la secretaria de l'ACS: 93 552 91 03

Seminari amb el professor F. Moulaert

El professor Frank Moulaert va participar el passat 25 de novembre en el seminari *Cities and Social Cohesion. Does research matter?* organitzat per l'ACS i moderat per la Dra. Marisol Garcia.

Frank Moulaert, que actualment és director de Planificació Territorial Europea de la Universitat de Lovaina, ha estat també acadèmic de les universitats d'Ambers, Johns Hopkins European Centre on Urban and Regional Development, Université des Sciences et Technologies de Lille I. Newcastle.

El 1989 el professor Moulaert va començar la seva línia d'investigació en desenvolupament local com una estratègia per combatre la pobresa i altres processos

d'exclusió social. Aquesta línia l'ha portat a construir una exitosa trajectòria investigadora durant vint anys finançada per la Unió Europea.

Ha desenvolupat un paper important com a coordinador i metodòleg en els sectors més distingits de la comunitat investigadora internacional que suposa actualment la participació d'unes 25 institucions, una cinquanta investigadors "seniors" i acadèmics treballant en diverses àrees de l'exclusió social, estratègies d'innovació social per superar els mecanismes d'exclusió social, processos i estratègies de desenvolupament territorial i estratègies, i investigacions orientades a la generació de polítiques en aquestes àrees.

XIV Edició del Concurs de Joves Sociòlegs

Els objectius del premi són promoure la investigació sociològica entre els joves investigadors i contribuir a l'estímul i el desenvolupament del treball de recerca en ciències socials a Catalunya.

Poden prendre part en aquesta convocatòria els llicenciats en sociologia en els darrers tres anys, els estudiants de doctorat, els doctorants en sociologia en els darrers tres anys i equips de treball novells (del quals els membres han de complir els requisits anteriors).

El premi és per a un treball d'investigació sociològica, teòric o empíric i inèdit, en què es valorarà l'enfocament innovador, el rigor metodològic i la solidesa argumental.

La dotació del premi és de dos mil euros (2.000 €). Es pot concedir un accèssit.

L'Associació Catalana de Sociologia promourà la publicació del treball o dels treballs premiats en la Revista Catalana de Sociologia.

El termini d'admissió de candidatures finalitza el 4 de desembre de 2009 a les 13 hores.

Podeu consultar les bases a <http://www.iec.cat>.

Francisco Ayala, desaparició d'un clàssic de la sociologia espanyola

El passat 25 d'octubre va desaparèixer Francisco Ayala (1906-2009) que, tot i ser majoritàriament conegut per la seva trajectòria intel·lectual i literària, va ser sociòleg i va tenir un pes fonamental en la disciplina.

Ayala va formar part de l'anomenada Generació de la Guerra Civil (juntament amb d'altres com Echavarría, Recasens o Arboleya) i va ser deixeble de dos clàssics espanyols de la sociologia: Ortega i Gasset, i Adolfo Posada. Però al mateix temps va conjugar aquestes influències amb les de l'historicisme alemany encapçalat per Heller i Alfred i Max Weber.

Entre les seves obres destaquen el clàssic *Tractat de Sociologia* (1947), i d'altres com *Llibertat i liberalisme* (1950), *Assaigs de sociologia política* (1951), *Tecnologia i llibertat* (1959), i *La integració social d'Amèrica* (1958)

L'estudi del binomi literatura-sociologia té en Francisco Ayala una peça fonamental. Diversos investigadors contemporanis –com és el cas d'Alberto J. Leiva– han dedicat nombrosos estudis a aquesta matèria i tenen en Ayala un referent.

Article

A continuació us oferim un article del Dr. Joan Bertard sobre el recentment desaparegut Lévi-Strauss.

El Dr. Bertard és actualment Professor Titular de Antropologia Social a la Universitat de Barcelona.

L'HERÈNCIA DE CLAUDE LÉVI-STRAUSS

Després del recent traspàs de Claude Lévi-Strauss (1908-2009) cal preguntar-se quina és l'herència intel·lectual que ens ha deixat gràcies al seu mestratge, la seva llarga vida i la seva extensa obra. És evident que hi ha moltes respostes a aquesta qüestió, des de qui pensa que l'estructuralisme va ser una moda metodològica dels anys seixanta i per tant ja superat per l'inexorable pas del temps, fins a qui considera que va obrir una nova problemàtica i tracta d'aportar nou material etnogràfic per resoldre algun dels problemes que va deixar oberts, com per exemple alguna qüestió relativa a les estructures complexes del parentiu o a l'anàlisi dels mites i les formes plàstiques.

És difícil tanmateix reduir la seva herència a la creació d'un llinatge –el dels estructuralistes–, ni tampoc a les seves aportacions a les teories del parentiu i a les mitologies. No hi ha cap dubte que després de Lévi-Strauss tenim una metodologia molt més precisa per l'anàlisi dels fenòmens culturals, com també sabem una mica més sobre què és un matrimoni i què és un mite.

La seva herència significa l'obertura a un nou espai de problemes i a una nova manera de platejar-los. Ens va ensenyar a analitzar els significats culturals en termes relacionals. Al mateix temps, aprenguérem que aquestes relacions formen part d'un sistema i que hi ha sempre un camp limitat

de sistemes possibles. “Estic ben convençut, diu Lévi-Strauss, que aquests sistemes no existeixen en nombre il·limitat, i que tant les societats humanes com els individus – en llurs jocs, llurs somnis o llurs deliris – no creen mai de forma absoluta, sinó que es limiten a escollir certes combinacions dintre un repertori ideal que seria possible reconstituir” .

El reconeixement de l'Antropologia dintre del conjunt de les ciències humanes és una de les herències més importants que hem rebut de Lévi-Strauss. S'ha de tenir en compte que abans de Lévi-Strauss, l'Antropologia, al menys en el continent europeu, era una disciplina obscura atrapada pel exotisme folklorista i per un empirisme radical. Després es converteix en una disciplina humana que recupera la seva ambició com a ciència que pot dialogar i discutir a nivell d'igualtat amb tradicions antropològiques molt més arrelades, com la britànica o la nord americana . Per una altra part, Lévi-Strauss es va encarregar de tallar radicalment amb l'herència racista que pesava sobre l'Antropologia de la pre-guerra mundial.

L'herència més central que hem rebut, no hi ha cap dubte, és el camp de l'anàlisi de la relació entre natura i cultura. A l'obra de Lévi-Strauss podem trobar un canvi radical en l'estatus de la distinció entre natura i cultura entre *Les estructures elementals del Parentiu* i les *Mitològiques*. En el primer llibre, sobre tot quan planteja la prohibició de l'incest com el passatge de la natura a la cultura, considerava que aquesta distinció era pròpia de “l'orde de les coses i expressava una propietat de la realitat ”. El humans, seguint la tradició del Contracte Social, apareixen com un orde separat del regne de la natura. Per contra a les *Mitològiques* la distinció entre natura i cultura és més bé “una antinòmia de

l'esperit humà; l'oposició no és objectiva, són els homes els qui tenen necessitat de formular-la. Constitueix, pot ser, una condició prèvia pel naixement de la cultura”. Natura i cultura adquireix l'estatus d'una antinòmia fonamental que es supera a través de la creació cultural que necessita de contrastos entre elements oposats per tal de significar.

Aquest canvi per un coneixement de l'ésser humà integrat en la natura ho va començar en el *Pensament Salvatge* , una obra que reivindica un saber en torn a les qualitats sensibles i refusa el divorci entre l'intel·ligible i el sensible. El que Lévi-Strauss denomina la paradoxa neolítica no admet més que una solució: existeixen dos modes distints de pensament científic que funcionen en dos nivells estratègics: un pròxim a la percepció i la imaginació i l'altre separat. Són dues vies diferents de coneixement: una molt propera a la intuïció sensible i l'altre molt més allunyada. Els mites i els ritus serien els que haurien preservat aquest mode d'observació sensible; una ciència del concret que Lévi-Strauss denomina “primera”, un forma de pensament en estat salvatge que el podem diferenciar del pensament que comença a ser domesticat per l'escriptura i la ciència.

El que ens ha deixat Lévi-Strauss és la possibilitat de seguir aquesta forma de pensament salvatge pel món de les qualitats sensibles sense reduir ni llur qualitats estètiques ni llur qualitats intel·ligibles.

Seguir les petjades que va deixar Lévi-Strauss no és prendre una ruta que ja coneixem en el mapa, és simplement habitar un nou món.

Joan Bestard